Bijstelling aanpak ammoniakemissie-eisen veehouderij Provincie Noord Brabant

Datum: 7 november 2025
Betreft: Aanvullende reactie en vragen tav bijstelling aanpak ammoniakemissie-eisen veehouderij

Beste 5.1.2.e en 5.1.2.e

Afgelopen dinsdag is er een ambtelijk afstemmingsoverleg geweest tussen POV en Provincie Noord-Brabant over de bijstelling aanpak ammoniakemissie-eisen veehouderij. Waarbij er vooral door de Provincie werd opgehaald om zo de 50% versie voor GS aan te vullen en te vervolmaken. In deze email vinden jullie, zoals gevraagd, onze vragen, zorgen en eerste feed forward.

De voorgestelde aanpak roept bij ons (POV) enorm veel vragen, onduidelijkheid en veel zorgen op. We hebben deze opgedeeld in een aantal categorien.

Juridische houdbaarheid en rechtszekerheid
Beleidsvoornemens en maatregelen moeten juridisch houdbaar zijn. Rechtszekerheid van boeren en hun bedrijven mag niet verder ondermijnd worden.

- De Provincie onderbouwt waarom dit beleid juridisch houdbaar is, echter het zegt niks over rechtszekerheid van bedrijven. De borging van systemen is continu in beweging. Creëren we hier niet een nieuwe groep 'knelgevallen' op termijn? Wij zijn bang dat er een nieuwe groep 'PAS melders' ontstaat. Een groep bedrijven die in rechtsonzekerheid komen. Is dit maatwerk juridisch houdbaar?
- Besluiten staan open voor bezwaar door derden. Wat als er dan discussie ontstaat over werking van systemen?
- Is er een proefproces gedaan of wordt dat uitgevoerd om deze "nieuwe" methode juridisch te toetsen?
- Is de "reparatie van de RAV" meegenomen in deze nieuwe denklijn? Alsook de nieuwe beoordelingssystematiek van stallen?
- De gerechten op de menukaart zijn nog niet bekend, maar deze komen waarschijnlijk uit bijlage 5 en 6 uit de omgevingswet. Deze technieken staan zoals u weet vrijwel allemaal onder druk en bieden onvoldoende zekerheid van reductie. Daarom komt er ook een nieuwe systematiek van stalbeoordeling; biedt u rechtszekerheid en juridische borging?

Voorgestelde maatregelen
Er zijn beleidsvoornemens openbaar gemaakt, zonder dat de uitwerking en invulling ervan bekend is. Zo is nog niet helder welke maatregelen voorgesteld worden en wat de impact daarvan is. Dat is wat ons betreft onzorgvuldig. Boeren staan voor grote opgaven, niet alleen NH3 reductie. Een integrale en complete benadering ontbreekt.

- De 'menukaart' is nog niet bekend, welke maatregelen komen daarop en door wie worden deze aangedragen? Is er voor elke veehouderijsector keuzemogelijkheid en staat iedereen daarmee aan de lat? Hoe dynamisch is deze lijst?
- Kunnen maatregelen ook gestapeld worden? Wanneer is de maatregel voldoende onderbouwd? Is er ook ruimte voor innovatieve/nieuwe/andere maatregelen?
- Is de menukaart ook getoetst aan de andere opgaves? Lees convenant dierwaardige veehouderij, lees klimaat, etc. Het kan niet zo zijn dat we nu enkel inzetten op ammoniak en vervolgens met dierwelzijn of andere grote dossiers.

POV - 5.1.2.e - 5.1.2.e
T 5.1.2.e - E info@pov.nl - I www.pov.nl - Kvk 5.1.1.c

- Wat worden de mogelijkheden van voer- en management maatregelen?

Financiële haalbaarheid van investeringen

De maatregelen die gevraagd gaan worden zijn nog niet bekend. De verdeling over sectoren en de kosten ook nog niet. Wij maken ons grote zorgen over de financiële haalbaarheid en terugverdienmogelijkheden voor boeren. Bedrijfsontwikkeling wordt namelijk uitgesloten. Onrendabele investeringen en daarmee gepaard gaande kosten, moeten gecompenseerd worden.

- Wie gaat de maatregelen en investeringen betalen? Zonder uitbreiding en/of ontwikkeling van het bedrijf is er geen verdienmodel of terugverdienmogelijkheid. Zijn daarvoor middelen beschikbaar?

Referenties en reductieopgaven

De varkenshouderij heeft al flink geïnvesteerd in NH3 reductie en al een grote bijdrage geleverd aan de totale opgave. Het kan niet zo zijn dat de varkenshouderij weer onevenredig belast wordt met hoge reductie-eisen en daarmee gepaard gaande kosten.

- De referentiedatum is 2019, hoe wordt er omgegaan met de reductie (lees aanvullende maatregelen) die varkenshouders al voor 2019 hebben getroffen o.a. in verband met het Brabantse veehouderijbesluit van 2017?
- Hoe wordt er omgegaan met bedrijven die al een luchtwasser van 85% hebben staan?
- Kan er extern gesaldeerd worden als je extra maatregelen treft?
- Hoe wordt er omgegaan met bedrijven die intern gesaldeerd hebben?
- Als ondernemers meer doen dan de opgelegde reductie; wat gebeurd er met deze "latente" ruimte? Kunnen ondernemers deze gebruiken in de toekomst? Is er nog mogelijkheid tot ondernemen en ontwikkelen?
- Wat gebeurt er met de reducties die op bedrijven hiermee gerealiseerd worden? Of latente ruimte die hierdoor ontstaat? Welke ruimte houden bedrijven om te kunnen ontwikkelen?
- Er wordt een locatie emissieplafond vastgesteld, hiermee kan de referentiesituatie van de ondernemer anders worden. Kan er zomaar stikstofruimte worden ingenomen of een referentiesituatie aangepast worden?
- Alle sectoren moeten leveren. Hoe gaat de Provincie borgen dat dit ook gebeurt? Oftewel: het kan niet zo zijn dat varkenshouders verplicht worden luchtwassers te bouwen en andere sectoren niets doen (omdat het systeem niet op de menulijst staat of er nog geen systemen erkend zijn). Hoe wordt hiermee omgegaan en hoe wordt dat afgewogen? En wie doet dat?
- Hoe wordt de emissiefactor per sector bepaald? Welke systematiek zit daarachter? Wie maakt de afweging hierbij? Wij verwachten hierin geen afwenteling van de ene naar de andere sector!
- In de huidige systematiek kan door toepassen van bv een chemische wasser (90%) op een stal, kan een gedeelte van een andere stal (ouder dan 15 jaar) iets minder hoeven te reduceren. Om op bedrijf niveau toch aan de doelstelling te voldoen. Blijft dit gelden binnen het nieuwe beleidsvoornemen?

Faciliteer ondernemerschap en verduurzaming

Het ondernemersklimaat in Nederland is slecht. Ondernemers hebben behoefte aan robuust, consequent en langjarig beleid. Haalbaar en betaalbaar, investeringen moeten kunnen worden terugverdiend. Brabant kiest hier alweer voor verzwaren van lasten op een groep ondernemers, ontwikkelperspectief wordt niet geboden.

- Waarom wordt er geen positieve insteek gekozen waarmee ondernemers uit de stoel komen en willen bewegen? Dus belonen en stimuleren ipv verplichten en straffen. Zodat ondernemers perspectief krijgen om te ondernemen.
- De mededeling gaat uit van aanvragen die voor 1-10-2023 zijn gedaan. Gros gaat gepaard met toename van dieraantallen. Hoe gaat men daar mee om?
- Worden de ondernemers die voor oktober 2023 een aanvraag hebben gedaan gevrijwaard van handhaving?
- Hoe gaan we om met andere doelen en investeringen die ook nog gedaan moeten worden? Wanneer en hoe gaat provincie Brabant voor integrale verduurzaming?
- Vult de Provincie hiermee additionaliteit in, waardoor op korte termijn weer vergunningen verleend kunnen worden? En zo ja, in welke volgorde gaat vergunningverlening dan plaatsvinden? Krijgt de veehouderij er ontwikkelperspectief voor terug? Is er ruimte voor uitbreiding?
- Veel ondernemers hebben vanwege de huidige en eerdere plannen van de Provincie al behoorlijke advieskosten gemaakt. Er worden continu kosten gemaakt door zwalkend beleid. Is er compensatie mogelijk voor deze kosten, die nu mogelijk niet meer nodig zijn?

Tijdspad en behoorlijk bestuur

Het voornemen is onder storm en kokend water naar buiten gebracht. Besluitvorming moet in heel korte termijn plaatsvinden, terwijl de impact op ondernemers groot is. Er is nog geen informatie beschikbaar over ontwikkelperspectief en terugverdienmogelijkheden. Om tot goede en weloverwogen besluitvorming te komen, moet meer tijd zijn.

- Waarom is het tijdspad zo krap?
- Hoe borgt de Provincie behoorlijk bestuur rond deze besluitvorming?
- Hoe past dit beleidsvoornemen binnen integrale verduurzaming van de gehele veehouderij in Brabant?

Algemeen

- In de statenmededeling wordt gesproken over het doel van 46% reductie, welke aansluit bij de bouwsteen landbouw van IPO, LTO, VGN, UvW en NAJK. Waarom sluit de provincie niet geheel aan bij dit plan? Waarom wordt daaruit geshopt? Waarom telt de LBV en LBV+ in Brabant niet mee?
- De varkenshouderij werkt aan maatschappelijke opgaven via het Actieprogramma Vitale Varkenshouderij. Waarom wordt daar niet bij aangesloten?
- Waarom zijn wij niet in een eerder stadium in kennis gesteld van dit voornemen om daarover mee te denken en input te leven?
- Is dit de methodiek van de Provincie om de additionaliteit in te vullen?

De varkenshouderij pakt haar verantwoordelijkheid

POV erkent en herkent de opgaven in het landelijke gebied. Wij hebben daarin als sector altijd verantwoordelijkheid genomen. We hebben al **85% stikstof en 54 % methaan** gereduceerd in de periode 1990-2023 (emissieregistratie.nl) en zullen onze verantwoordelijkheid blijven nemen. Immers bij de varkenshouderij staat integrale verduurzaming en innovatie hoog op agenda. Dagelijks werken we met ketenpartners aan verdere verduurzaming via het Actieprogramma Vitale Varkenshouderij (www.vitalevarkenshouderij.nl).

Nu inzetten en investeren op enkel stikstofreductie, doet andere uitdagingen alsook onze eigen ambities tekort. Ook het huidige stallenbesluit toont het gebrek aan integraal beleid vanuit de

Provincie. In de varkenshouderij werken we onder andere aan innovatie op gebied van integrale duurzame stallen, waarbij emissies tot het minimale beperkt worden. Deze systemen zijn niet alleen goed voor NH3 reductie, maar ook bijvoorbeeld voor klimaat. Daarnaast hebben we ook rekening te houden met extra eisen die eraan komen op gebied van dierenwelzijn. Dit vraagt afwegingen en investeren in integrale oplossingen. Niet alles kan! Nu een euro investeren in luchtwassers voor stikstofreductie, betekent dat we die niet op korte termijn nog eens kunnen investeren in klimaat- en/ of dierenwelzijnsmaatregelen. En heel belangrijk om te realiseren: investeren in meer dierwelzijn kan zorgen voor meer emissie. Enkel investeren op een vermindering van ammoniak zonder uitbreiding of bredere bedrijfsontwikkeling kan gewoonweg niet uit. Dat zijn onrendabele investeringen en biedt geen perspectief!

In de landbouw ligt de focus, qua ammoniakreductie op veehouderij. De uitstoot van NH3 komt ongeveer 50% vanuit de stal en opslag en 50% bij de aanwending van mest. Door slimmer met mest om te gaan (bij opslag, eventuele verwerking en aanwending), daar liggen de kansen. Er is noodzaak om ook aandacht te hebben voor de gehele mestketen, en dus ook voor de aanwendingskant, anders gaat de "mogelijke winst" door de stal alsnog verloren. Meerdere onderzoeken, bijvoorbeeld NL Next Level Mestverwaarding van de WUR, geven ook aan dat mestverwaarding essentieel is om integraal en intersectoraal aan maatschappelijke thema's te werken. Waaronder de reductie van stikstof en methaan.

De varkenshouderij heeft zoals eerder gezegd haar verantwoordelijkheid altijd al genomen en zal dat ook blijven doen. Wij willen invulling geven aan verduurzaming en emissiereductie via drie sporen. We zijn deze sporen, verder aan het invullen en in gezamenlijkheid aan het uitwerken;

Belangrijk vinden wij dat de ondernemer kan kiezen tussen deze 3 sporen, te weten;

1) Het generieke, forfaitaire, spoor
2) Doelsturing (met sensoren)
3) Afrekenbare stoffenbalans op bedrijfsniveau

Ondernemers moeten keuzes hebben en blijven houden in deze sporen alsook in verschillende maatregelen en technieken. Wij verwachten veel van brongerichte technieken, maar zijn realistisch en verwachten dat deze in bepaalde gevallen gecombineerd zullen worden met nageschakelde technieken of maatregelen.

En dan hebben we het nog niet gehad over het uitgangspunt, de basis. Alles wordt gestoeld op de staat van de natuur. En de beoordelingssystematiek voor de staat van natuur is niet herhaalbaar. Het is niet verklaarbaar en uitlegbaar dat de methode rondom het meten en interpreteren van de staat van natuur niet transparant, herhaalbaar en daarmee ook voor externen betrouwbaar gezien wordt. Dit terwijl het gehele stikstofbeleid hierop gestoeld is. De beoordelingssystematiek is een black box. De Nederlandse regering wil de KDW uit de wet halen, maar dit maatwerk is nog gestoeld op de KDW. Overigens is er vanuit Europese wet- en regelgeving geen verplichting om de KDW op te nemen in nationale wetgeving.

Waarom gaat de Provincie hiermee door?

